

Operacinės slaugytojo profesiniai iššūkiai

Stasė Malakauskienė

*Nacionalinio vėžio instituto Anesteziologijos, reanimacijos ir operacinės skyrius
Lietuvos operacinės slaugytojų draugija*

Operacinės slaugytojo profesinė užduotis specifinė, jos atlikti negali joks kitas specialistas, neturintis reikalingos profesinės kvalifikacijos. Jis turi gebėti savarankiškai priimti sprendimus, susijusius su operacinės darbo organizavimo procesais. Tikslas – išvengti komplikacijų operacijos metu ir po jos. Operacinės slaugytojas privalo nuolatos mokytis ir įsivairinti naujausias darbo technologijas, išmanyti įvairių medicinos prietaisų galimybes bei draudimus. Neteisingai naudojant įrangą, gali kilti grėsmė paciento ir operacinėje dirbančių specialistų gyvybėms.

Operacinės slaugytojui keliami aukšti profesiniai reikalavimai: suprasti savo etinę atsakomybę, pagarbiai elgtis su pacientu operacijos metu, rūpintis jo poreikiais taip, kaip jis norėtų, jeigu būtų budrus. Visas dėmesys operacinėje turi būti skirtas paciento saugumui ir jo gerovei.

Ilgainiui operacinės slaugytojai suprato, kad būtina identifikuoti jų profesinius poreikius ir nustatyti profesinę struktūrą. 1999 metais buvo įkurta Lietuvos operacinės slaugytojų draugija, į kurią įstojo apie 200 operacinės slaugytojų iš visos Lietuvos.

Lietuvos operacinės slaugytojų draugijos tikslas – vienyti draugijos narius, atstovauti jų profesiniams interesams ir juos ginti, spręsti operacinės slaugos mokslo, mokymo ir praktikos problemas Lietuvoje ir integruotis į tarptautinę profesinę veiklą.

Lietuvos operacinės slaugytojų draugijos uždaviniai:

- dalyvauti operacinės slaugytojų profesiniame rengime, organizuoti ir metodiškai vykdyti operacinės slaugytojų kvalifikacijos tobulinimo programą; aktyviai dalyvauti rengiant ir tvirtinant teisinius dokumentus, reglamentuojančius slaugos sistemos funkcionavimą, įvairių specialybių slaugytojų darbo organizavimą, jų profesinį rengimą ir tobulinimą;
- organizuoti mokslines praktines konferencijas, suvažiavimus, seminarus, pasitarimus; remti ir finansuoti mokslines praktines komandiruotes;
- skatinti ir remti pedagoginės ir metodinės literatūros publikavimą;

- skatinti ir remti slaugos mokslo tyrimus, skelbti slaugytojų mokslo darbus ir pasiekimus konferencijose, suvažiavimuose, mokslinėje spaudoje;
- bendradarbiauti su giminingomis šalies ir užsienio draugijomis bei asociacijomis, siekiant keistis patirtimi, kuri reikalinga slaugytojų rengimui ir jų darbo organizavimui;
- reikšti ir ginti draugijos narių interesus;
- kelti ir ugdyti bendrą profesijos dvasią;
- organizuoti draugijos narių poilsį ir laisvalaikį.

Lietuvos operacinės slaugytojų draugija aktyviai dalyvavo įvairiose darbo grupėse, rengiant įstatymus, nutarimus ir kitus norminius dokumentus, susijusius su operacinės slaugytojų profesija. Parengta Medicinos norma 93:2001 „Operacinės slaugytojas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“, kuri 2018 metais buvo atnaujinta; išleistas Lietuvos Respublikos slaugos praktikos ir akušerijos praktikos įstatymas; 2010 metais sveikatos apsaugos ministro įsakymu buvo patvirtinta neformaliojo švietimo operacinės slaugos programa. Draugijos nariai įtraukti į Sveikatos apsaugos ministerijos specialistų, konsultuojančių savo specializuotą profesijos sritį, sąrašą.

2013 metais Lietuvos operacinės slaugytojų draugija pasirašė bendradarbiavimo sutartį su Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centru (dabar – Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centras). Tikslas – bendradarbiauti, rengti ir recenzuoti mokymo programas, skirtas sveikatos priežiūros specialistų kvalifikacijai. Bendradarbiaujant buvo parengta mokymo programa „Operacinės slaugytojo vaidmuo laparoskopinių operacijų metu“. Draugijos nariai yra ir Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centro leidžiamo žurnalo „Sauga. Mokslas ir praktika“ redakcinės kolegijos nariai.

Lietuvos operacinės slaugytojų draugija taip pat bendradarbiauja su Vilniaus kolegijos Sveikatos priežiūros fakultetu, Vilniaus universitetu ir kitomis aukštosiomis mokyklomis bei

Nuotraukose – operacinės slaugytojo darbo operacinėje epizodai

universitetams, organizuojant konferencijas bei kitus reginius. Plečiasi tarptautinis bendradarbiavimas. Palaikomi glaudūs ryšiai su Latvijos ir Estijos analogiškais profesinėmis draugijomis. Draugija siekia tapti Europos operacinės slaugytojų asociacijos (EORNA) nariu.

Operacinės slauga, kaip atskira slaugos specializacija, pasaulyje egzistuoja daugiau nei 100 metų. Operacinės slaugytojo darbo užduotys keitėsi drauge su medicinos, technikos ir slaugos profesijos raida. Darbo užduotys tapo daug atsakingesnės, o funkcija reikalauja, kad operacinės slaugytojas visada suvoktų savo profesinę atsakomybę.

Lietuvoje specializuotus operacinių seserų kursus 1957 metais pradėjo organizuoti Respublikiniai medicinos darbuotojų kvalifikacijos kelimo kursai (dabar – Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centras). Šių dienų operacinės slaugytojo savarankiškumas ir atsakomybė apima operacinės darbo procesų organizavimą ir įgyvendinimą, stebėseną, kontrolę, įvertinimą ir sprendimų priėmimą. Operacinės slaugytojas, dirbdamas operacinėje, atlieka vieną iš dviejų vaidmenų: dirba sterilioje aplinkoje šalia paciento su gydytojų chirurgų komanda arba atlieka tarpininko vaidmenį tarp sterilios darbo aplinkos ir likusio skyriaus. Šias funkcijas apibrėžia terminai sterilus asistavimas arba pagalba. Tai isto-

rinės sąvokos, nusakančios operacinės slaugytojo asistavimo funkcijas chirurgijoje.

Operacinės slaugytojas turi taip išmanyti operacijos procesą, kad mintimis nuolat vienu žingsniu galėtų lenkti chirurgo veiksmus. Kad gebėtų atlikti savo užduotis, operacinės slaugytojas privalo turėti žinių apie žmogaus anatomiją, fiziologiją, farmakologiją, mikrobiologiją ir infekcijų prevenciją, taip pat žinių apie kitų chirurginės komandos specialistų funkcijas. Tai yra viena prestižiškiausių ir geriausiai apmokamų slaugos praktikos sričių pasaulyje. Būsiami operacinės slaugytojai po pagrindinių slaugos studijų universitetuose dar mokosi 6–12 mėnesių. Lietuvoje neformaliojo švietimo operacinės slaugos programa trunka vos 3 mėnesius. Tai nuvertina operacinės slaugos paslaugų svarbą sveikatos priežiūroje.

Šių metų spalio 4 dieną organizuojamoje IV tarptautinėje mokslinėje praktinėje konferencijoje „Operacinės slaugytojo profesiniai iššūkiai“, kuri skirta Lietuvos operacinės slaugytojų draugijos 20-mečiui paminėti, tikimasi sulaukti daug kolegų iš visos Lietuvos ir iš užsienio (Latvijos, Estijos, Lenkijos, Švedijos ir Jungtinės Karalystės). Toks bendravimas ir bendradarbiavimas stiprina profesinius ryšius, kurie yra svarbūs tobulinant kvalifikaciją bei didinant operacinės slaugytojo prestižą.

Antivirusinių veido kaukių privalumai

Daiva Antanavičienė

Kasdienė mūsų aplinka – tai daugybė aplink mus visur ir visada esančių virusų ir bakterijų. Nematomų, bet kartais ypač pavojingų. Medikams tenka dirbti ir kovoti už paciento sveikatą ar net gyvybę, kai paciento organizmas tampa neatsparus, susiduria su agresyviu, neįprastu ar retai sutinkamos ir pavojingos ligos sukėlėju.

Dauguma infekcinių agentų plinta oro lašėliniu keliu. Vadinasi, nuo jų sukeliama ligų apsaugoti galime tik sumažinę galimybę virusams patekti į mūsų kvėpavimo takus. Vienkartinės kaukės naudojamos kaip apsauga, sulaukanti daugumą mus atakuojančių bakterijų. Mažieji virusai sugeba prasiskverbti pro įprastas kaukes, kurios dėvimos procedūrai ir manipuliacijų metu. Todėl, medicinoje atrandant naujų galimybių ir pritaikant naujas technologijas, sukuriama tobulesnė priemonė, saugančios nuo užkrato tiek dirbančius medikus, tiek pacientus.

Naujoji „Viroblock“ technologija, naudojama naujųjų kaukių gamybai, sukurta taip, kad apsauga nuo smulkiausių infekcinių dalelių būtų kuo patikimesnė. Tai reiškia, kad kaukė veikia ne tik kaip apsauga, ant kurios paviršiaus nusėda ir sulaikomos dalelės (bakterijos, virusai, dulkelės, alergenai ir kt.). Nauja neaustinė medžiaga, kurios skaidulos susipina ir sudaro sluoksnį be porų, neleidžia prasiskverbti dalelėms. Maža to, tarp šių sluoksnių esantis dezinfektantas ypač sulaukia ir padaro virusus nekenksmingus, t. y. prisijungia prie viruso apvalkalėlio, jį suardo ir, inaktyvuodamas virusą, padaro jį nekenksmingą. Šis procesas vyksta į abi puses – dėvima kaukė apsaugo tiek nuo pacientui iš aplinkos gresiančios infekcijos, tiek ir nuo paciento personalui perduodamos

infekcijos. Vadinasi, „Viroblock“ kaukės yra tobulesnės, nes aktyviai saugo tiek personalą, tiek pacientą.

Dar vienas kaukės „Viroblock“ privalumas – dėl naujosios beporės gamybos technologijos dėvint kaukę nėra sunku kvėpuoti, oras įkvepiamas ir iškvepiamas lengvai, be papildomų pastangų. Lengva kvėpuoti, nėra šoninio oro prasiskverbimo pro kaukės kraštus, viršuje ir apačioje veido kaukė patikimai priglundama, o oro srautas cirkuliuoja pro švelnų supresuotą neaustinį sluoksnį. Dėvėti tokią kaukę patogų visą darbo dieną, kaukė patikimai apsaugo net 8 valandas, netrukdo personalui dirbant, nerasoja ir nedrėksta.

Dėl galimybės sulaikyti įvairias net mažiausias užkrato daleles pranašesnės ir ypač patikimos bei rekomenduojamos rinktis „Viroblock“ kaukės. Dirbantiesiems su neaiškios ligos simptomais besiskundžiančiais pacientais (skubiosios pagalbos skyriuose, keliaujančiais ar grįžtančiais iš kelionių po egzotinius kraštus), taip pat ir skyriuose, kur bet kokia infekcija būtų ypač pavojinga, jei užsikrėstų imunosupresinės būklės asmenys, taip pat jų lankytojai. Esame judrūs, per keletą valandų pasiekiamo kitą šalį ar net žemyną, dažnai net neįtardami, kad galėjome turėti kontaktą su sergančiu asmeniu, ir, nors neįsijaučiame jokių galimos ligos simptomų, tačiau galime infekcijos sukėlėją perduoti daugybei kitų žmonių – infekcijos plitimo grėsmė tampa reali ir mastai gali būti dideli.

Pasiruosti ir apsaugoti nuo ligos plitimo dažnai tampa iššūkiu ir reikalauja ne tik greitos reakcijos, teisingų sprendimų, bet ir visų įmanomų priemonių, užkertančių kelią ligos plitimui.

Daugiau informacijos apie „Viroblock“ veido kaukes galima rasti internete arba vaistinėse.